

Evaluation of Consultation System of Tutors from Students Point of View at Iran University of Medical Sciences

Shanam Sedigh Maroufi (PhD)¹, Parisa Moradimajd (PhD)¹, Monireh Mohsenzadegan (PhD)^{2*}

1. Department of Anesthesia, Faculty of Allied Medical Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2. Department of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Allied Medical Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Article type Research article	Introduction: Academic counseling to optimize fourth-generation universities and improve the quality of education has received much attention. On the other hand, taking into account the influence of students on the tutor to overcome problems during their studies, this study was conducted to evaluate the academic counseling system of students in terms of the availability, ability, attention, and follow-up of the tutor to solve the needs and problems of the students in Iran University of Medical Sciences.
Article history Received: 02.05.2024 Accepted: 04.08.2024	Materials & Methods: The present study is a sequential-exploratory combined tool development study. In this study, 91 undergraduate students of different fields of study of Paramedicine faculty were included in the academic year 2022-2023. Information was collected through a researcher-made questionnaire that was designed based on the students' needs, the statements of advisors in various meetings, and existing standard questionnaires. The validity of the questionnaire was checked using face and content validity indicators quantitatively and qualitatively and reliability through InterClass Correlation (ICC). Satisfaction was determined by considering the cut point above 70%.
Keywords Academic counseling, Learners, Tutors.	Results: The average overall satisfaction was 74.96±11.91. The satisfied items were the appropriate time of the consultation, the tutor's familiarity with educational methods, the ability to guide and follow up, the tutor's welcome towards the student's academic progress, the tutor's trustworthiness, respect for privacy, the tutor's attention to spirituality, the effectiveness of the university's counseling unit, the increase in academic progress, and the work experience of the consultant tutor.
  10.22038/hmed.2024.79625.1366	Conclusion: Students in the Paramedicine faculty of Iran University of Medical Sciences consider the existence of an advisor's process necessary to solve academic and even social problems. Lower satisfaction (less than 70%) in some items indicates the need to review, make some changes, and provide some facilities.

Cite this paper as:

Sedigh Maroufi Sh, Moradimajd P, Mohsenzadegan M. Evaluation of Consultation System of Tutors from Students Point of View at Iran University of Medical Sciences. *Horizon of Medical Education Development*. 2025;16(2):53-61

* Corresponding author: Monireh Mohsenzadegan

Email: monirehmohsenzadegan@gmail.com

Address: Department of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Allied Medical Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

ارزیابی سیستم مشاوره تحصیلی اساتید مشاور از نقطه نظر فراگیران در دانشگاه علوم پزشکی ایران

شهنام صدیق معروفی (PhD)^۱ ID، پریسا مرادی مجد (PhD)^۱ ID، منیره محسن زادگان (PhD)^{۲*} ID

۱. گروه آموزشی هوشبری، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

۲. گروه آموزشی علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

مشخصات مقاله	چکیده
نوع مقاله مقاله پژوهشی	مقدمه: مشاوره تحصیلی جهت بهینه سازی دانشگاه‌های نسل چهارم و بهبود کیفیت آموزشی مورد توجه بسیاری قرار گرفته است. از طرفی با توجه تاثیرپذیری دانشجویان از استاد جهت غلبه بر مشکلات در دوران تحصیل این مطالعه با هدف ارزیابی سیستم مشاوره تحصیلی دانشجویان از نظر در دسترس بودن، توانایی، توجه و پیگیری استاد مشاور جهت رفع نیازها و مشکلات فراگیران در دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام شد.
پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۴	روش کار: مطالعه حاضر یک مطالعه توسعه ابزار از نوع ترکیبی متوالی - اکتشافی می‌باشد. در این مطالعه ۹۱ دانشجوی مقطع کارشناسی رشته‌های تحصیلی مختلف دانشکده پیراپزشکی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ وارد شدند. اطلاعات از طریق پرسشنامه محقق ساخته که براساس مطالعه روی نیازهای دانشجویان، اظهارات اساتید مشاور در نشست‌های مختلف و پرسشنامه‌های استاندارد موجود طراحی شده، جمع آوری گردید. روایی پرسشنامه با استفاده از شاخص‌های روایی صوری و محتوا به صورت کمی و کیفی و پایایی از طریق InterClass Correlation (ICC) بررسی شد. رضایتمندی با در نظر گرفتن نقطه برش بالای ۷۰ درصد تعیین گردید.
کلمات کلیدی مشاوره تحصیلی، فراگیران، اساتید مشاور.	نتایج: میانگین رضایتمندی کلی از استاد مشاور $11/91 \pm 74/96$ درصد بود. موارد رضایتمندی عبارت بودند از جمله زمان مناسب مشاوره، آشنا بودن استاد با شیوه‌های آموزشی، توانایی هدایت و پیگیری و همچنین استقبال استاد در جهت پیشرفت تحصیلی دانشجویان، امانتداری استاد مشاور، رعایت حریم خصوصی، توجه استاد به معنویات، اثربخش بودن واحد مشاوره دانشگاه، افزایش پیشرفت تحصیلی و سابقه کاری استاد مشاور را شامل شد.
	نتیجه گیری: دانشجویان در دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران وجود فرایند استاد مشاور جهت رفع مشکلات تحصیلی و حتی اجتماعی را ضروری می‌دانند. رضایتمندی پایین تر (کمتر از ۷۰ درصد) در برخی موارد نشان دهنده لزوم بازنگری، ایجاد برخی تغییرات و فراهم کردن برخی امکانات در این زمینه است.

[10.22038/hmed.2024.79625.1366](https://doi.org/10.22038/hmed.2024.79625.1366)

نحوه ارجاع به این مقاله

Sedigh Maroufi Sh, Moradimajd P, Mohsenzadegan M. Evaluation of Consultation System of Tutors from Students Point of View at Iran University of Medical Sciences. Horizon of Medical Education Development. 2025;16(2):53-61

ایمیل: monirehmohsenzadegan@gmail.com

*نویسنده مسئول: منیره محسن زادگان

آدرس: گروه آموزشی علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

مقدمه

بطور کلی وظیفه مشاور تحصیلی عبارت است از: هدایت تحصیلی، آموزش مهارت‌های مطالعه و یادگیری، حل مشکل افت تحصیلی، برطرف کردن استرس و اضطراب امتحانات، رفع رفتارهای نابهنجار، ارائه راهکار برای حل مشکلات روحی و روانی و در نهایت هموار کردن مسیر دانشجویان برای موفقیت در تحصیلات که منجر به کسب مهارت لازم در مشاغل اختصاصی رشته مربوطه در سطح جامعه می‌شوند (۱،۲).

مشاوران در هر سال تحصیلی می‌توانند با شناسایی دقیق استعدادها و توانایی‌های دانشجویان آن‌ها را به سوی مهارت نظری و عملی لازم در رشته تحصیلی مربوطه راهنمایی کند و از جمله عوامل مؤثر برای پیشگیری و حل بسیاری از مسائل دانشجویان باشند (۳).

لازم است در جهت ارتقای سطح بهداشت روان فردی و اجتماعی دانشجویان قدم‌های مؤثری برداشته شود. تحقیق درباره مسائل و مشکلات دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه برای شناخت عوامل آسیب‌زا، ارائه خدمات برای حل مشکلات مربوط به تحصیل دانشجویان، خانواده، ازدواج، شغل و اختلالات رفتاری و روانی آن‌ها، برقراری ارتباط مؤثر با سایر واحدهای دانشگاهی به منظور کمک به حل مشکلات دانشجویان، مشاوره در جهت کمک به پیشرفت تحصیلی، بهبود روابط اجتماعی و ارائه گزارش همراه با فعالیت‌های انجام شده به مسئولان دانشگاه در هر سال تحصیلی می‌تواند از جمله عوامل مؤثر برای پیشگیری و حل بسیاری از مسائل دانشجویان می‌باشد (۴،۵).

با توجه به اهمیت استفاده از یک مشاور تحصیلی مطلوب برای هدایت تحصیلی و پیشرفت دانشجویان و تاثیر بسزای آن در نتیجه گرفتن، این بحث بوجود می‌آید که مشاورانی که برای این امر انتخاب می‌شوند باید دارای تخصص خاصی برای آن رشته و همین‌طور کاملاً آگاه به مسائل روان‌شناختی و هنجارهای اجتماعی باشند تا دانشجویان را به نحو احسن در جهت پیشبرد تحصیلات آکادمیک هدایت کنند. برای بهینه سازی دانشگاه‌های نسل سوم، بهبود کیفیت آموزشی و همچنین تاثیرپذیری بالای دانشجویان از استاد جهت غلبه بر مشکلات تحصیلی در این مطالعه بر آن شدیم که نقاط ضعف

و قوت استادان مشاور آموزشی دانشکده پیراپزشکی از نظر دسترسی به استاد مشاور، میزان توانایی استاد مشاور (از نظر علمی، آشنایی با آیین نامه‌های استاد مشاور)، فضای فیزیکی اختصاص داده شده جهت مشاوره و همچنین نحوه پیگیری استاد را از دیدگاه فراگیران یا دانشجویان مورد بررسی قرار دهیم.

روش کار

در این مطالعه نوع توسعه ابزار با رهیافت ترکیبی متوالی-اکتشافی، تعداد ۹۱ دانشجوی مقطع کارشناسی وارد مطالعه شدند. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی ساده انجام شد و از دانشجویانی که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در رشته‌های تحصیلی مختلف دانشکده تحت پوشش استاد مشاوره تحصیلی بودند و تمایل به شرکت در این طرح را داشتند استفاده شد. این دانشجویان یک یا دو ترم دیگر فارغ التحصیل خواهند شد و حداقل ۲ سال سابقه داشتن استاد مشاور تحصیلی را داشتند. دانشجویان جدیدالورود، دانشجویانی که تحت پوشش استاد مشاور نبودند و همچنین دانشجویانی که به صورت کاملاً ناقص و نامناسب پاسخ داده بودند وارد مطالعه نشدند. قبل از اینکه پرسشنامه توسط دانشجویان تکمیل گردد مخدوشگرها را در نظر گرفته شد و حذف گردید تا تاثیری بر نتایج نداشته باشد. پرسشنامه‌ها بدون اسم بود و سن و جنس دانشجویان حذف شدند. این پرسشنامه بر اساس نیاز و تعیین رضایتمندی فعلی دانشجویان با توجه به مشاوره تحصیلی مؤثر در جهت رفع موانع موجود در پیشرفت تحصیلی آن‌ها طرح ریزی شده است. طراحی پرسشنامه حاصل از مطالعه روی پرسشنامه‌های موجود، نیازهای دانشجویان، اظهارات اساتید مشاور در نشست‌های مختلف و پرسشنامه‌های استاندارد موجود بوده است. بر این اساس مفاد پرسشنامه همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است شامل در دسترس بودن، آشنایی و توانایی استاد، شیوه‌های مناسب مشاوره، پیگیری و استقبال استاد، مهارت و امانتداری استاد، راهنمایی‌های مناسب، توجه به معنویات و اثربخش بودن راهنمایی‌های استاد می‌باشد.

یافته‌ها

۱- بررسی روائی صوری پرسشنامه

نتایج کمی روائی صوری نشان داد که تمامی سوالات به جز سوالات ۸، ۱۱، ۱۲ با نمره تاثیر بیشتر یا مساوی ۱/۵ تایید شدند.

۲- بررسی روائی محتوایی پرسشنامه

با توجه به نتایج CVI، سوالات ۸، ۹، ۱۱ و ۱۲ با مقادیر کمتر از ۰/۷ از پرسشنامه حذف شدند. در سوال ۱۵، نمره CVI، برابر با ۰/۷ به دست آمد که مچد به صورت «تا چه اندازه مشکلات تحصیلی خود را با استاد مشاور در میان می‌گذارید؟» بازنگری و اصلاح شد. نمره CVR مربوط به سوالات ۸، ۹، ۱۱ و ۱۲ طبق جدول لاوشه کمتر از ۰/۶۲ به دست آمد که غیر قابل قبول بود. بنابراین با توجه به نتایج CVI و CVR سوالات ۸، ۹، ۱۱ و ۱۲ غیر قابل قبول بودند و از پرسشنامه حذف گردیدند.

نتایج در فایل تکمیلی ۱ نشان داده شده است.

۳- تعیین ثبات و سازگاری درونی پرسشنامه

پایایی پرسشنامه با استفاده از شاخص همبستگی کیفی درون خوشه‌ای تایید گردید.

$$ICC=0/991, CI=0/994 \text{ و } 0/988$$

به منظور تعیین سازگاری درونی مقدار آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۹۱ به دست آمد که نشان داد سوالات پرسشنامه به طور سازگار مفهوم یکسانی را اندازه گیری می‌کند (فایل تکمیلی ۳).

۴- تعیین روائی سازه

برای پی بردن به این نکته که آیتم‌های پرسشنامه جهت رضایتمندی تا چه حد با هم همبستگی یا تفاوت دارند و مناسب تحلیل عاملی اکتشافی هستند از آزمون بارتلت استفاده شد. شاخص KMO برابر با ۰/۹۴۱ که بیشتر از مقدار ۰/۶ می‌باشد. آزمون کرویت بارتلت به سطح معنادار آماری رسیده بود ($P < 0/0001$) و تمامی مقادیر بارهای عاملی، بزرگتر از ۰/۵ به دست آمده که نشان دهنده ارتباط مناسب بین ابعاد و سنج‌های مورد مطالعه می‌باشد (فایل تکمیلی ۳).

در ابتدا، جهت انطباق ظاهری و تعیین دامنه محتوایی پرسشنامه از روش روائی ظاهر و روائی محتوا استفاده شد. روائی محتوایی پرسشنامه از طریق نظرخواهی از ۱۰ نفر از اساتید صاحب نظر صورت گرفت. روائی صوری به دو صورت کمی و کیفی صورت گرفت.

تعیین روائی صوری کیفی در یک پانل ۱۰ نفره تخصصی با حضور مسئولین اساتید مشاور دانشکده‌های مختلف دانشگاه، رئیس دانشکده پیراپزشکی و معاون دانشجویی دانشکده پیراپزشکی و همچنین اساتید مشاور برای یافتن سطح دشواری، میزان عدم تناسب، ابهامات و یا وجود نارسایی در معانی کلمات انجام گرفت که نظرات آنان به صورت تغییراتی جزئی در پرسشنامه اعمال شد.

در روائی صوری کمی ابتدا برای هر یک از سوالات طیف لیکرتی ۵ قسمتی در نظر گرفته شد؛ کاملاً موافقم (امتیاز ۵)، موافقم (امتیاز ۴)، نظری ندارم (امتیاز ۳)، مخالفم (امتیاز ۲) و کاملاً مخالفم (امتیاز ۱). سپس پرسشنامه جهت تعیین روائی در اختیار ۱۰ نفر متخصص قرار گرفت و با استفاده از فرمول روش تاثیر آیتم روائی صوری محاسبه شد.

روایی محتوا با استفاده از شاخص‌های CVI و CVR بررسی گردید. بدین صورت که اگر نمره CVI کمتر از ۰/۷ باشد گویه غیر قابل قبول است و بایستی حذف گردد. اگر گویه بین ۰/۷ تا ۰/۷۹ باشد نیاز به اصلاح و بازنگری دارد. اگر نمره CVI بالاتر از ۰/۷۹ باشد گویه قابل قبول تشخیص داده می‌شود. همچنین مقدار CVR برای هر گویه با عدد لاوشه مقایسه می‌گردد و چنانچه بیشتر از ۰/۶۲ باشد، گویه تایید می‌شود. برای تعیین میزان پایایی آزمون مقدار ICC (InterClass Correlation) محاسبه شد. مقادیر ICC، ۰/۸ یا بالاتر پایایی از سطح بسیار مطلوب برخوردار است، بین ۰/۶ تا ۰/۷۹ محاسبه شود پایایی متوسط و در صورتی که کمتر از ۰/۶ باشد پایایی ضعیف است. برای بررسی کفایت نمونه برداری از اندازه کایرز-میر-الکین (KMO) و برای پی بردن به این نکته که آیا داده‌های در دسترس مناسب تحلیل عاملی هستند از آزمون بارتلت استفاده شد. سازگاری درونی پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد.

میانگین رضایتمندی کلی از استاد مشاور $11/91 \pm 74/96$ درصد وجود داشت.

جدول ۱. توصیف گویه‌های با رضایتمندی از سیستم مشاوره تحصیلی (بیشتر از ۷۰ درصد)

شماره	سوالات	تعداد (درصد)
۳	آشنائی استاد با آئین نامه‌ها و شیوه‌های آموزشی	۸۱(۹۰)
۴	توانائی هدایت مشاوره‌ای استاد در جهت پیشرفت تحصیلی	۶۸(۷۳/۱۱)
۵	استفاده از شیوه‌های مناسب مشاوره‌ای در جهت رفع مشکلات روحی-روانی و اجتماعی دانشجو	۶۲(۷۰/۴۵)
۶	پیگیری استاد تا رفع مشکلات مربوط به اکت تحصیلی	۶۴(۷۰/۳۳)
۷	استقبال و رغبت استاد در برخورد با دانشجو	۷۴(۸۳/۱۵)
۱۰	آیا از نظر شما مهارت‌های لازم مشاوره در استادان راهنمای تحصیلی وجود دارد؟	۷۷(۸۸/۶۳)
۱۳	آیا امانتداری لازم در زمینه اطلاعات دریافتی از شما توسط استاد مشاور رعایت میشود؟	۷۸(۸۸/۶۳)
۱۴	آیا حریم خصوصی شما (عدم حضور همزمان افراد دیگر) در هنگام ارائه مشاوره مراعات می‌شود؟	۷۴(۸۰/۰۵)
۱۶	در صورت پاسخ مثبت، آیا راهنمایی‌های استاد مشاور برای رفع مشکل تحصیلی مفید بوده است؟	۷۱(۸۷/۸۴)
۱۷	آیا برای رفع مشکلات دانشجو، استاد مشاور به مسائل معنوی نیز توجه می‌کند؟	۷۲(۸۸/۸۹)
۱۸	اگر پاسخ مثبت است، معنویات تا چه اندازه در رفع اکت تحصیلی شما موثر بوده است؟	۵۳(۷۳/۶۱)
۲۰	آیا استاد مشاور مربوطه انتخاب مناسبی برای راهنمایی در زمینه پیشرفت تحصیلی شما می‌باشد؟	۷۰(۸۱/۴)
۲۱	آیا زمینه تخصصی استاد مشاور در جهت رفع مشکلات تحصیلی شما اثر بخش بوده است؟	۷۰(۷۳/۶۱)
۲۳	آیا سابقه کاری استاد در پیشرفت تحصیلی دانشجو تاثیر گذار است؟	۷۲(۸۳/۲)
۲۴	آیا به نظر شما برای رفع مشکل تحصیلی ارجاع دانشجو به واحد مشاوره دانشگاه اثر بخش است؟	۷۵(۸۲/۴)
	میانگین درصد رضایتمندی	$80/18 \pm 7/18$

جدول ۲. توصیف گویه‌های با عدم رضایتمندی از سیستم مشاوره تحصیلی (کمتر از ۷۰ درصد)

شماره	سوالات	تعداد (درصد)
۱	۱-در دسترس بودن استاد مشاور در زمان‌های تعیین شده	۶۹(۶۹/۸۲)
۲	۲-زمان مناسب انتخاب شده برای مشاوره تحصیلی	۶۹(۶۹/۶۷)
۱۵	۱۵- تا چه اندازه مشکلات تحصیلی خود را با استاد مشاور در میان می‌گذارید؟ (گویه اصلاح شده)	۳۶(۴۰/۹۱)

۵-ارزیابی پرسشنامه

جامعه هدف تعداد کل دانشجویانی که پرسشنامه در اختیارشان جهت تکمیل قرار گرفت ۹۱ نفر بود. برخی دانشجویان به برخی از سوالات پرسشنامه جواب نداده بودند. محاسبات صرفاً در سوالات جواب داده شده صورت گرفت و سوالاتی که جواب داده نشده بودند از محاسبات خارج گردید. کاربرد این پرسشنامه محقق ساخته آشکار نمودن نظرات و دغدغه‌های دانشجویان در ارتباط با مشاوره تحصیلی می‌باشد که به صورت رضایتمندی و عدم رضایتمندی مشخص شده است. سوالاتی که حاوی گزینه‌های "عالی، خوب، متوسط، ضعیف" بودند، عالی و خوب به عنوان رضایتمندی در نظر گرفته شد و گزینه‌های متوسط و ضعیف به عنوان عدم رضایتمندی لحاظ شد. اما سوالاتی که حاوی گزینه‌های "زیاد، متوسط، کم، خیلی کم" می‌باشد گزینه زیاد و متوسط به عنوان رضایتمندی و گزینه‌های کم و خیلی کم به عنوان عدم رضایتمندی در نظر گرفته شد(پرسشنامه: فایل تکمیلی ۲). درصد میزان رضایتمندی و عدم رضایتمندی طبق جدول شماره ۱ و ۲ می‌باشد. نقطه برش میزان رضایتمندی ۷۰ درصد در نظر گرفته شد و $80/18 \pm 7/18$ درصد رضایتمندی بالای ۷۰ درصد را نشان دادند. رضایتمندی دانشجویان از استاد مشاور با مواردی از جمله مهارت و آشنا بودن استاد با شیوه‌های آموزشی، توانائی هدایت و پیگیری و همچنین استقبال استاد در جهت پیشرفت تحصیلی دانشجو، امانتداری استاد مشاور، رعایت حریم خصوصی، توجه استاد به معنویات، اثربخش بودن واحد مشاوره دانشگاه، افزایش پیشرفت تحصیلی و سابقه کاری استاد مشاور همراه بود(جدول ۱). سوالات ۱، ۲، ۱۵، ۱۹، ۲۲، ۲۵ پائین نقطه برش رضایتمندی می‌باشد و $61/06 \pm 11/06$ درصد رضایتمندی پائین ۷۰ درصد را نشان دادند(جدول ۲). این عدم رضایتمندی مربوط به موارد عدم دسترسی به استاد مشاور، زمان مشاوره، عدم در میان گذاشتن مشکلات تحصیلی با استاد مشاور، میزان قدرت شناخت و درک استاد مشاور از مشکلات دانشجو، متفاوت بودن رشته تحصیلی استاد مشاور و ارزیابی کلی از سیستم مشاوره تحصیلی بود. به طور کلی

که نویدبخش پیشرفت به سمت تقویت سیستم مشاوره‌ای دانشگاه می‌باشد.

در رابطه با میزان رضایتمندی و عوامل موثر بر آن مطالعات متعددی در سال‌های مختلف انجام شده است. از جمله سروانت میکلس در تحقیق خود دریافتند مشاورانی که در ارائه خدمات مشاوره ای زمان بیشتری صرف کرده، تعهد بیشتری داشته و به نیازهای دانشجویان توجه می‌کنند که به عنوان مشاوران موفق ارزیابی می‌شوند (۹). مطالعه‌ای دیگر نشان داده شده است که دانشجویانی که از خدمات مشاوره‌ای در دانشگاه برخوردار بوده‌اند در مقایسه با سایر دانشجویان از پیشرفت تحصیلی و سازگاری بهتری برخوردار بوده‌اند. طبق گزارشات مراکز مشاوره‌ای دانشگاه‌ها، مشکلات روانی و عاطفی، افسردگی، نگرانی، اضطراب، مشکلات تحصیلی و آموزشی، اضطراب امتحان، فقدان انگیزه تحصیلی، مشکلات شغلی، خانوادگی، مالی، تربیتی و انضباطی از جمله مشکلات دانشجویان مراجعه کننده به مراکز مشاوره‌ای دانشگاه‌ها هستند (۱۰). در مطالعه حاضر نیز این موارد مورد بررسی قرار گرفته و نقاط ضعف و قوتی برای آن گزارش گردید.

مراکز مشاوران دانشگاهی علاوه بر ارائه خدمات معمولی مشاوره (فردی، گروهی، شغلی و ...) باید در خودپنداره افراد نیز نقش داشته و به بهبود آن بپردازند. ارزیابی در دانشگاه‌های مختلف آمریکا نشان داد که دانشجویان بعد از گذراندن برنامه‌های مشاوره‌ای احساس می‌کنند که یک فرد مفید و اثربخش در جامعه هستند. همچنین تحقیقات دیگر بر روی گروهی از دانشجویان، مشکلات متعددی در بین آن‌ها مشاهده کرد که از جمله آن‌ها می‌توان به اختلاف سلیقه با خانواده خود در انتخاب شغل و حرفه، تعارض بین استقلال طلبی و وابستگی با خانواده، نیاز به پیشرفت در برابر احساس بی‌کفایتی و عدم درک مطالب درسی، نگرانی از ابراز وجود ویژگی‌های شخصیتی، مشکلات ازدواج و ارتباط با جنس مخالف، مشکلات اقتصادی و مشکلات موجود در انتخاب رشته تحصیلی دلخواه اشاره کرد (۹، ۱۰، ۱۱). در مطالعاتی دیگر مشکلات متعددی در بین دانشجویان مشاهده گردیده است که از جمله آن‌ها می‌توان به اختلاف سلیقه با خانواده خود در

۱۹	۱۹- میزان قدرت شناخت و درک استاد مشاور از مشکلات دانشجو را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۵۶(۶۳/۶۴)
۲۲	۲۲- آیا متفاوت بودن رشته تحصیلی استاد مشاور با دانشجو در جهت رفع مشکلات افت تحصیلی اثرگذار است؟	۵۶(۶۶/۱۲)
۲۵	۲۵- ارزیابی کلی شما از وجود سیستم مشاور تحصیلی در دانشگاه چیست؟	۴۵(۵۶/۲۵)
	میانگین درصد رضایتمندی	۶۱/۰۶ ± ۱۱/۰۶

بحث

طبق نتایج حاصل از این مطالعه، رضایتمندی دانشجویان در سطح مطلوبی بوده است، اما عدم رضایتمندی گزارش شده در برخی موارد از جمله عدم دسترسی به استاد مشاور، عدم در میان گذاشتن مشکلات تحصیلی با استاد مشاور، میزان قدرت شناخت و درک استاد مشاور از مشکلات دانشجو، متفاوت بودن رشته تحصیلی استاد مشاور و ارزیابی کلی از سیستم مشاوره تحصیلی از جمله چالش‌های شناخته شده در این مطالعه می‌باشند. اساتید مشاور دانشگاه باید براساس توانمندی‌های فردی انتخاب شوند و افرادی باشند که آموزش دیده و زمان لازم برای مشاوره دانشجویی را داشته باشند. شاید بتوان گفت بار کاری زیاد اساتید و در کنار آن عدم درک اهمیت مشاوره تحصیلی را بتوان به عنوان عاملی جهت عدم مشاوره صحیح و به موقع دانشجویان دانست (۶).

مطالعات گذشته از جمله مطالعه هاشمی در دانشگاه علوم پزشکی همدان (۷) و مطالعه سلیمی در دانشگاه کردستان (۸) به عدم رضایتمندی دانشجویان از سیستم مشاوره تحصیلی اشاره شده است. طبق نتایج این دو مطالعه رضایتمندی دانشجویان در سطح کمی بوده و به اهداف مصوبه شورای عالی برنامه ریزی نرسیده بودند. البته این مطالعات مربوط به چند سال گذشته است و در این مدت اقدامات مناسبی در جهت ارتقای سیستم‌های مشاوره‌ای دانشجویی در دانشگاه‌های سراسر کشور از جمله دانشگاه‌های علوم پزشکی صورت گرفته است. برخلاف این مطالعات نتایج مطالعه حاضر حاکی از میزان رضایتمندی در سطح مطلوب (بالای ۷۰ درصد) است

فراهم کردن برخی امکانات است. برای این منظور می‌توان به موارد پیشنهاد شده توسط دانشجویان در قسمت نظرات و پیشنهادات پرسشنامه از جمله اختصاص فضای خصوصی و مناسب جهت مشاوره، همکاری دلسوزانه استاد مشاور با دانشجویان، توجه بیشتر استاد مشاور به دانشجو، حضور مربی آموزشی جهت کارورزی دانشجویان در بیمارستان‌ها، امکان تعویض استاد مشاور، برخورد مناسب استاد مشاور با دانشجو و سایر موارد مشابه دیگر که در این مطالعه به دست آمده است اشاره کرد. همچنین توجه ویژه به دانشجویانی که استاد مشاور داشته ولی با وی ملاقات نکرده‌اند و جلسه‌ای نداشته‌اند، دانشجویان مهمان که استاد مشاور ندارند ولی ضرورت آن را احساس می‌کنند باید از طرف دانشکده انجام بگیرد. از سوی دیگر باید نظر سنجی مداوم و دقیق از اساتید مشاور و دانشجویان از طرف دانشکده انجام بگیرد که نتایج آن هم به دانشکده و هم به اساتید مشاور جهت بهبود کیفیت فرایند مشاوره کمک می‌نماید.

محدودیت‌های مطالعه

در این مطالعه وجود تفاوت در رضایت‌مندی از سیستم مشاوره تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر بررسی نشده است. همچنین تعیین میزان رضایت‌مندی بر اساس نقطه برش ۷۰ درصد که بر اساس نظر محقق و مطالعات مشابه بوده است، تعیین گردیده است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد که مطالعات آینده بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی و تعیین درصد واریانس تبیین شده، گویه‌های مرتبط با رضایت‌مندی تعیین گردد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از دانشگاه علوم پزشکی تقدیر و تشکر می‌شود.

تضاد منافع

این مقاله هیچ گونه تعارض منافی ندارد.

انتخاب شغل و حرفه، تعارض بین استقلال طلبی و وابستگی با خانواده، نیاز به پیشرفت در برابر احساس بی‌کفایتی و عدم درک مطالب درسی، نگرانی از ابراز وجود ویژگی‌های شخصیتی، مشکلات ازدواج و ارتباط با جنس مخالف، مشکلات اقتصادی و مشکلات موجود در انتخاب رشته تحصیلی دلخواه اشاره کرد. همچنین مطرح شده است که تعداد زیادی از دانشجویان دانشگاه مبتلا به انواع اختلالات و مشکلات عاطفی هستند. این مسائل از اضطراب خیلی خفیف شروع می‌شود و به حالات مختلف و بعضاً شدیدتری ختم می‌گردد (۱۲). همچنین گزارش شده است که تنظیمات آموزشی و مداخله‌ای، ناتوانی در یادگیری و مشکلات رفتاری تعداد قابل توجهی از دانشجویان را حل می‌کند (۱۳، ۱۲، ۱۱). در مطالعه سیروس و همکاران که به ارزیابی فرآیند استاد راهنمای آموزشی دانشجویان پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان پرداخته به لزوم نیاز به مشاوره غیر درسی علاوه بر مشاوره درسی توسط استاد راهنمای آموزشی اشاره شده است. طبق این مطالعه دانشجویان به لزوم مشاوره توسط اساتید تاکید داشته‌اند و به برگزاری جلسات در زمان‌های حساس و بحث‌های اجتماعی و مشاوره را از نیازهای دانشجویان عنوان کرده‌اند (۱۳). این مطالعات نیز همچون مطالعه حاضر لزوم نیاز به اساتید مشاور و اختصاص دادن وقت کافی برای دانشجویان و برآورده کردن نیازهای آموزشی و غیر آموزشی آنان را مطرح می‌نماید (۱۴). به طور کلی لزوم مشاوره و راهنمایی دانشجویان در مطالعات متعددی ذکر شده که هم اساتید و هم دانشجویان بر لزوم وجود آن و عملکرد مناسب تاکید داشته‌اند.

نتیجه‌گیری

ارزیابی منظم و دوره‌های برنامه مشاوره جهت موثر بودن آن ضروری است. دانشجویان در دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران وجود فرایند استاد مشاور جهت رفع مشکلات تحصیلی و حتی اجتماعی را ضروری می‌دانند. لیکن در برخی از موارد که رضایت پائین را نشان دادند (رضایت‌مندی کمتر از ۷۰ درصد) نشان دهنده لزوم بازنگری، درک و اهمیت دادن استاد به مشکلات دانشجویان، ایجاد برخی تغییرات و

حمایت مالی

این پروژه با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی ایران با شماره طرح ۱۳۲۴۳ و مصوب ۱۳۹۸/۸/۲۸ انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

این طرح با کد اخلاق IR.IUMS.REC.1398.1185 در دانشگاه علوم پزشکی ایران مصوب شده است.

مشارکت نویسندگان

پاسخگویی به تمام جنبه های کار	نهایی سازی	بررسی انتقادی و ویرایش	نگارش پیش نویس اصلی	تجزیه و تحلیل و/یا تفسیر	جمع آوری و/یا پردازش داده ها	طراحی طرح	مفهوم سازی
ش. صدیق معروفی							
پ. مرادی مجد							
م. محسن زادگان							

*راهنمای رنگ‌ها:

References

1. Adib A, Molaghooghachi A. studying the experiences of middle school teachers in Tabriz from continuous evaluation: a phenomenological study. *Journal of education and evaluation*. 2016 May; 9(33):13-43.
2. Oliveira SN de, Prado ML do, Kempfer SS. Experiential learning in nursing consultation education via clinical simulation with actors: action research. *Nurse Educ Today*. 2015 Feb; 35(2):e50-4.
3. Kamari AA, Alah Yari AA, Moradi A, Azad Fallah P. Formulating a Theoretical Model on Student's Life Style Wellness in Iranian Society. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2016 Feb; 14(30):221-41.
4. Rodriguez-Menendez G, Dempsey JP, Albizu T, Power S, Campbell Wilkerson M. Faculty and student perceptions of clinical training experiences in professional psychology. *Training and Education in Professional Psychology*. 2017 Feb; 11(1):1.
5. Clement S, Schauman O, Graham T, Maggioni F, Evans-Lacko S, Bezborodovs N, Morgan C, Rüsç N, Brown JS, Thornicroft G. What is the impact of mental health-related stigma on help-seeking? A systematic review of quantitative and qualitative studies. *Psychological medicine*. 2015 Jan; 45(1):11-27.
6. Podeschi RJ. Lessons Learned from Launching and Advising a Student-Run Technology Consulting Venture. *Information Systems Education Journal*. 2020 nov; 18(5):65-74.
7. Hashemi S, Afsharian A, Afshari M, Zinati Daneshmand F, Khademi Monfared B. Explaining the causes and effective interventions in academic failure from the perspective of conditional students in Hamadan University of Medical Sciences: A qualitative study. *Journal of Medical Education and Development*. 2023 may 22; 18(1): 347-358
8. Salimi J, Abdi J. Phenomenology of students' perception of educational elements in university: a case study of the concept of teachers' educational "competencies". *Two quarterly educational planning studies. IAFOR Journal of Education*. 2018 Feb; 6(12):30-64.
9. Servant-Miklos VFC. Fifty Years on: A Retrospective on the World's First Problem-based Learning Programme at McMaster University Medical School. *Health Professions Education. Health Professions Education*. 2019 Mar; 5 (1): 3-12.
10. Chng E, Yew EHJ, Schmidt HG. Effects of tutor-related behaviours on the process of problem-based learning. *Advances in Health Sciences Education*. 2011 Mar; 16 (4): 491-503.
11. Hillen H, Scherpbier A, Wijnen W. History of problem-based learning in medical education. *Lessons from problem-based learning*, Oxford University Press, New York. 2010 oct 10; 5-12.
12. Hmelo-Silver CE. Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review*. 2004 Sep; 16 (3): 235-266.
13. Sirous S, Sabri MR, Nematbakhsh M, Ashoorion V. The evaluation of an educational tutor scheme for medical students, in medical school of isfahan university of medical sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011 Feb 15; 10 (5):1-16.
14. Ganji R, Razi A, Rashidi Fakari F, Abbaspour A, Namdar Ahmadabad H. Evaluation of the Effectiveness of the Educational Workshop in a Station Method on Changing the Viewpoint and Knowledge of Faculty Members about the Duties of Academic Advisors. *Horizon of Medical Education Development*, 2023 Oct; 14(3): 15-25.

